

א) [לעיל ע'ו:], ב) צ"ל להוֹלִיכָה, ג) רש"י, ד) [לעיל ע'ו:], ה) גי' רש"ל המוכר, ו) [ע"ב].

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה הרי שכן וכו' וטרח וישר אותה: ב) ד"ה אונגלג וכו' תחת משאה אבל בצקעה: ג) תוס' ד"ה הוחמה וכו' אלף אומדין אם היה יכול: ד) ד"ה ר' יוסף וכו' מחמת מלאכה פטור מ"מ כיון: ה) בא"ד דה"ה כל שנינו:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה אפילו וכו' שיא' חש' להאריך. עיין בתשובת הר"ש הלוי חא"ח סי' י':

הגהות הגר"א

[א] גמ' פשטא כו'. י"ב גירסת הרמב"ם איבעיא להו זצין שהי מלאה במאמן וקא עייל כו':

מוסף רש"י

אורידא דהר. ז"נה (רש"י ע'17).

השוכר את האומנין פרק ששי בבא מציעא

מפני רעסה. דאנן סהדי דכללו אונסא דזוזי נמי הוה מוצין לה והאי דעייל ונפיק אזוזי ממחר הוא לגבות שלא יחזור לוקח: **נעא לזבזי במאה**. היה צריך למאה זוזי ורצה למכור שדה קטנה במאה זוזי ולא מנא לה לוקחין ומכר גדולה במאתים: וקא עייל ונפיק אזוזי.

וזה עיכבס: לא קני. דאנן סהדי

דעל כורחו מכר ה^ט המותר ויכול לומר לכך הייתי מחזיר אחר המעות לקנות שדה קטנה תחתיה: ולא **אשכח**. לא מנא לה לוקחין מיד: ואילו היה עורר. טובא לחזור אחר הלוקחין: הוה **משנת**. לוקחי שדה קטנה: ולא **ערס**. הוקשה לו הטורח ומכר הגדולה במאתים: ועייל ונפיק אזוזי מאי **כמוכר שדו מפני רעסה דמי**. כיון דמשום שירחא דאהדורי אחר לוקח הוקלה עליו למכור אותה בלא דוחק מעות שמו מינה לא חציבה היתה עליו: **עד כדי שדך**. אם עשו אללו קנת המלאכה ולא קיבלו כלום שוכר עליהן כל מה שהוא חייב להן יוסיף לאחריס ויגמרו: **שכאם חצינה לידו**.

אם יש צידו משלחן הרבה כדרך האומנים המקבלים עליהן מלאכה מציאים כלי אומנות לבית בעל הבית: **במתני' בצקעה והולוכה צהר**. בראש ההר ואע"פ שהדרך חלק וישר חייב. בגמ' מפרש מאי שנא רישא הכא דלא מפליג צין הוחלקה להוחמה ובסיפא מפליג להולוכה צהר והולוכה בצקעה: ואם החליקה פטור. שצהר היא ראויה להחליק יותר שראש ההר חד ומשופע ללדדין: ואם הוחמה חייב. שהצקעה מעלה הכל לפי שההרים סביבה ואין איר שולט בה: **אם מחמת המעלה הוחמה**. בעלותה מרגל ההר לראשו: חייב. שהמעלה גרמה לה והוא שינה להולוכה צהר: **והצריקה**. בגמרא^ו מפרש: או

שנעשים אנגריא. שנטולה לעבודת המלך: **אומר לו**. משכיר לשוכר: **כרי שכן לפניך**. טולנה כמו שהיא סמויה ותלך שאף מולך גרס כמו מולי וטרח ה^ט ואשר אותה בדרכים. וגצי אנגריא נמי המתן עד שתשוב שאף מולך גרס ונפסיד שנינו: **מסא או נשצרה**. שמפסיד כל שכרו: חייב. המשכיר למכור העור והגבילה לכלבים ולהוסיף מעות ולהעמיד לו חמור או ישכור לו אחר בדמי גבילה שהרי חמור זה שיעבד לו או יחזור לו שכרו: **גמ' דקא מפליג צין הוחלקה להוחמה: שמסא מחמת אויר**. לא הוחלקה ולא הוחמה ומתה מעצמה הואיל ושינה בה יכול לומר לו לא מתה זו אלא מחמת אויר לא היתה לימודה ליגדל באויר הר וקשה לה או לא היתה לימודה באויר צקעה וקשה לה: **אונגלג**. עייפות ויגיעה ממשאה. הולוכה צהר יכול לומר לו עייפות המעלה שעלתה לראש ההר הועיל לה מתחילה על כן עייפה לה לאחר זמן כשהלכה כדרך החלקה ויגיעה תחת משאה ומתה. ואם שינה להולוכה בצקעה אע"פ שלא ראינו אותה מועת ולא היום חס מאד לומר הוחמה י"ל אם הלכה צהר היה האויר שולט שם ונותן בה כח ולא חגיג תחת משאה ה^ט בצקעה לא שליט בה אויר והיא היתה חסירת כח ויגיעה לה: נקרא

אפשר שאם היה מוליכה שם לא היתה מתייגעת מחמת אויר והרוח ששולט שם או אם היה לו להולוכה בצקעה לא היתה מתייגעת שם לפי שאין טורח שם כמו צהר ולהכי חייב אפילו למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו צאונס פטור אך על רצה דאמר כגון שהכיסה נחש קשה לריב"ס אמאי נקט לדידיה הר ובקעה דה"נ ה"מ למינקט צקעה ובקעה אם ידוע שנמלא נחשים היום בצקעה ששינה להולוכה שם דלא שייך האי קלקול להשתנות מהר לצקעה טפי מצקעה לצקעה ואר"י דרצה לטעמיה דאית ליה תחילתו בפשיעה וסופו צאונס חייב כדמשמע בס"פ השוכר את הפועלים (לקמן ד' כג: ושם) מדפריך ליה אביי אמאי פטור תחילתו בפשיעה וסופו צאונס הוא והשתא א"ש דלהכי נקט הר ובקעה משום דהשתא הוי תחילתו בפשיעה לענין הוחמה והוחלקה אבל אם שינה מצקעה לצקעה היה פטור דליכא תחילתו בפשיעה וצריש הכונס (ב"ק ד' נו. ושם) דפריך ארצה דאמר והוא שחטרה הניחא למאן דאמר תחילתו בפשיעה וסופו צאונס פטור אלא למ"ד חייב מאי איכא למימר הוי מצי למיפטר דרצה אדרצה דאית ליה הכא חייב אי גרס בתרוייהו רצה והשתא כל אלו אמוראים שצאין לתרך סוכרים כרצא דאמר מלאך המות מ"ל הכא כו' דלאציי דאמר הכלל דאגמא קטלה א"ש מתנימין כללו הני שנויי וחייב אפילו מתה כדרכה דאמר ההוא אוירא שהולוכה שם קטלה אע"פ שאין ידוע שיהא אותו אויר רע כלל יותר מאויר אחר דלאו דוקא נקט הכלל דאגמא ה^ט ה"ה כל שינוי אויר כדמוכח בשמעתין דהתם והא דנקט בסיפא הוחלקה צהר והוחמה בצקעה חייב ה"ה מתה כדרכה כיון דהוי תחילתו בפשיעה אלא משום דבפטור דהר תני הוחמה אשמועינן אף על גב דחימוס הוי צהר טעמא לפטור בצקעה לא מיפטר בזהי אלא אדרצה הוי טעמא לחיובא וא"ת והא שמעינן ליה מרישא דאפילו מתה כדרכה חייב משום דהוי תחילתו בפשיעה לענין הוחלקה צהר וחימוס בצקעה כ"ש כשמתה ע"י החלקה דהר וחימוס דבקעה דמחייב וי"ל דאי לאו אשמועינן בסיפא לא הוה ידעינן אמאי חשיב לה צרישא תחילתה בפשיעה לחיובו אפילו צמתה כדרכה וא"ת ולרצא וכל האמוראים דהכא דפטרי צמתה כדרכה אמאי תני בסיפא הוחמה צהר והוחלקה בצקעה פטור

עח. בגין שבאת חבילה לידו. וא"ת א"כ פשיטא וי"ל דה"א אסמכתא

היא ולא קני א"נ דפועל לא נותן לו אלא לשכור צויה ולא מן הכל: **אפילו** זו י' מילין בו'. וה"ה אפילו זו שהלך בה קצרה יותר אלא ש^טלא חש להאריך: **הוחמה** בהר פטור. וא"ת למ"ד

לעיל (דף מג.) תחילתו בפשיעה וסופו

צאונס חייב אמאי פטור הא תחילתו בפשיעה היה לענין הוחלקה וי"ל דלא מחייב אלא צאונס שיש לתלות שאם לא היה משנה אפשר שלא היה צא האונס כי ההיא דלריפא דלורבני דאונס צא מחמת הפשיעה שאם היה מצינעס תחת הקרקע כדשמואל לא היו נגנבים אבל הכא כי הוחמה צהר כ"ש דאם לא שינה והיה הולך בצקעה דהוה הוחמה והכי אמר רבא צהמפקיד (לעיל דף לו:) גצי פשע צה וינאמה לאנס אפילו למ"ד חייב הכא פטור דמלאך המות מה לי הכא מה לי התם וא"ת שילחי הפועלים (לקמן דף כג: ושם ד"ה א') גצי הניח עדרו ובא לעיר ובא ארי ודרס פטור ומוקי לה רצה דעל צעידנא דלא עיילי אינשי ופריך אביי תחילתו בפשיעה לענין גנצי וסופו צאונס הוא לענין ארי והתם אפילו לא פשע הוא ולא צא לעיר היה נארע האונס ומאי פריך וי"ל דשמא אם היה שם היה מוליכן למרעה אחר קודם ציאת ארי כי כן דרך הרועים לנרות חצי היום צשדה זו וחצי היום צשדה אחר או שמא אם היה שם הארי היה ירא לצא שם או היה מקיים ציה גם את הארי ואת הדוב הכה בעדן וכלאו הכי צריך לפרש הפשט התם כך דקאמר אין אומרים אילו היה שם היה מזיל אלא ה^ט אומרים אם היה יכול להזיל חייב ואם לאו פטור ואי אפשר לפרש בע"א ורב אלפס פירש התם דאביי

לטעמיה דאמר צפרק המפקיד (לעיל דף לו: ושם) לא מייבעיא כו' אלא אפילו למ"ד פטור הכא חייב דהכלל דאגמא קטלה משמע דלמ"ד חייב א"ש כללו האי טעמא אע"פ שהאונס היה נארע בכל ענין ויש לדחות דאיימו דלמ"ד חייב נמי סמך אהאי טעמא דקאמר בסוף דהכלל דאגמא קטלה דאם לא כן תקשי ליה ממתימין דהכא דקאמר הוחמה צהר פטור ומיהו למה שנפרש לבסוף דהכא לא חשיב תחילתה בפשיעה א"ש: **ואם הוחמה מחמת המעלה חייב**. וא"ת והכי ידעינן צרישא דקתני הוחמה צהר פטור דשלא מחמת המעלה הוחמה וי"ל דראינו שלא הוחמה בעלייתה שעלתה בלא טורח והלכה אחר כן הרצה ולא היתה מויעה וצטר הכי הוחמה וא"כ שאל מחמת מעלה היה ופטור: **בגין שמתה מחמת אויר**. פי' שידוע שאותו יום היה אויר משונה צהרים יותר מצקעה או איפכא משלג או ממטר והוי תחילתו וסופו בפשיעה ולהכי נקט להולוכה צהר והולוכה בצקעה ולא נקט להולוכה צהר זה והולוכה צהר אחר משום דאין רגילות להשתנות אויר אלא מהרים לצקעות אבל מהר להר ומצקעה לצקעה אין דרך אויר להשתנות: **רב' יוסי בר חנינא אמר שמתה מחמת אובצנא**. שגמייגעה מחמת מלאכה ואף על גב דמתה מחמת מלאכה ה^ט מ"מ כיון ששינה חייב שאם היה לו להולוכה צהר

עין מושפט נר מצוה

לו א ב מיי' פ"ח מהל' מכירה הלכה ה ועי' במ"מ סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קז סעיף יג וסעיף יד:

לו ג ד מיי' פ"ט מהל' שכירות הלכה ד סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' שג סעיף ו:

לח ה מיי' שם פ"ד הלכה א טוש"ע ח"מ סי' שט סעיף א:

לח ו מיי' שם טוש"ע שם סעיף ב:

ז ח מיי' שם פ"ה הלכה א סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שי סעיף ח: